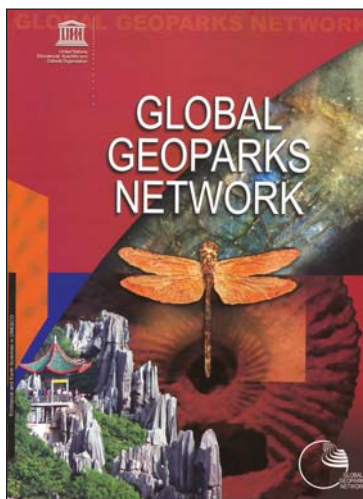

Vláda SR hodnotila realizáciu Konceptcie rozvoja geoparkov v SR

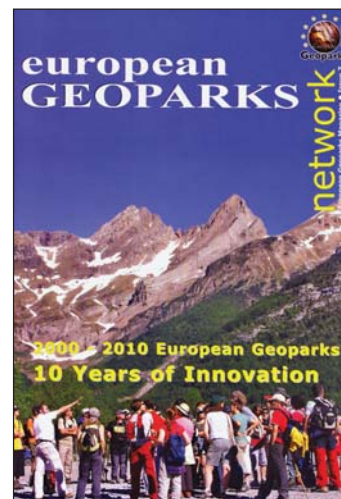
Pred vyše štyrmi rokmi vláda SR schválila 15. októbra 2008 uznesením č. 740/2008 prvú Konceptciu geoparkov v SR, ktorú inicioval člen Predsedníctva Slovenskej komisie pre spoluprácu s UNESCO a bývalý generálny riaditeľ sekcie environmentálnych koncepcií, práva a organizácie MŽP SR, RNDr. Jozef Klinda. Bolo to v čase, keď na pôde UNESCO prebiehali rokovania o začlenení Globálnej siete geoparkov do pôsobnosti tejto organizácie OSN a svetový cestovný ruch objavil geoturizmus. 31. októbra 2012 vláda SR prerokovala Správu o realizácii Konceptcie geoparkov SR a v uznesení č. 608 uložila ministrom životného prostredia SR vypracovať do 30. novembra 2014 aktualizáciu uvedenej koncepcie. Už 9. decembra 2012 sa v Banskej Štiavnici zišli zástupcovia zainteresovaných sekcií MŽP SR, príslušných samosprávnych orgánov, odborných inštitúcií a troch vníkaných geoparkov, aby zhodnotili nepriaznivú situáciu v ich rozvoji, prerokovali ďalší postup a zostavili osnovu aktualizovanej koncepcie. V týchto i širších súvislostiach sme menovanému položili niekoľko otázok o stave a vývoji geoparkov v SR.

• Ste známym propagátorom budovania siete geoparkov v SR ako destinácií rozvoja geoturizmu. Ako môžu podľa vás prispieť k zmenám dosť jednostranne zameranému a zaostávajúcemu rozvoju cestovného ruchu u nás?

Jedinečnosť a príťažlivosť geoparkov sa v súčasnosti dostáva do záujmu cestovného ruchu (nielen geoturizmu) na celom svete, ktorý hľadá a chce ponúknuť návštevníkom (klientom) nevšedné - netradičné zážitky a poznatky, ktoré Zem poskytuje. Ide o vymedzené územia s vedecky významnými, zvláštnymi (interesantnými, často bizarnými), ojedinelými alebo estetickými geologickými útvarmi. Samozrejme, v geoparkoch sa okrem geotopov prezentujú aj archeologické náleziská, historické miesta, kultúrne pamiatky, ľudové zvyky a remeslá, charakteristické gastronomické špeciality a nápoje, náboženské sviatky a rituály, prevažne pútavé aktivity a objekty lesníctva, baníctva, vodohospodárstva, dopravy, obchodu, kúpeľníctva, chovateľstva, rybárstva, poľnohospodárstva a podobne, ale miestami aj zaujímavé sprístupniteľné biotopy niektorých druhov organizmov (dochádza tak k spojeniu geoturizmu s ekoturizmom a agroturizmom). Vo vybudovaných geoparkoch sa na ich sústavu náučných lokalít, objektov, chodníkov a trás viažu tradičné alebo špecifické stravovacie, ubytovacie a ďalšie zariadenia cestovného ruchu prevažne v dotknutých obciach, čím sa podporuje ich a regionálny sociálno-ekonomický rozvoj a podnikanie. U nás sme tieto osobitosti a nevedycké spôsoby využívania atraktívneho potenciálu krajiny dosť zanedbávali a na mnohých lokalitách nášho environmentu ich ešte stále ignorujeme. Raz mi v jednej dedinke milá krojovaná babka povedala: U nás

Globálna sieť geoparkov pod záštitou UNESCO

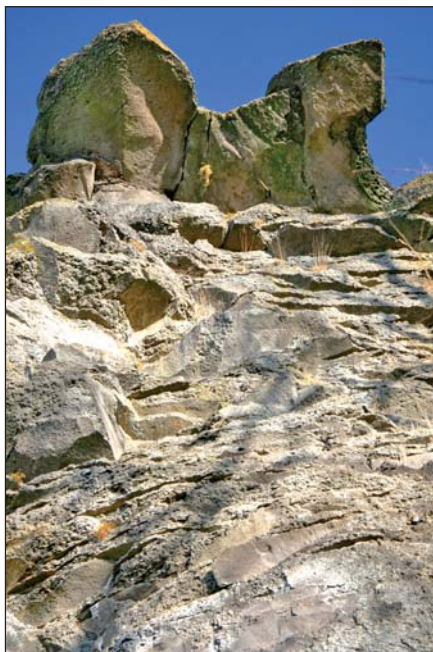

Časopis Európskej siete geoparkov 7/2010

nie je nič, synku, len pekne, pokoj a ticho. Práve to jej „nič“ pre mnohých môže znamenať veľmi veľa. Často o takýchto miestach, ale ani o zaujímavostiach našej domoviny, veľa nevieme. Môže nás len mrziť, keď nás na tieto upozorňujú zahraniční experti a návštevníci, ktorí sa dnes „radšej fotia“ s takouto babkou alebo pred bizarným skalným útvarom, vodopádom, hradom, zákcom či kaštieľom, pri vahadlovej studni s dobytkom a koňmi, než napríklad pri

V Paláčok grand kaňone (NNG)

Dračie zuby v Belinských skalách (NNG)

Jurajova dolina pri Mučine (NNG)

kúpaní alebo na lyžiach. Japonci i Američania sa na nich totiž odfotia aj doma. Francúzov, Talianov, Nemcov, Španielov alebo Škandinávov ani nespomínam. Takto sa na snehu alebo na piesku odfotíte raz a potom už záber v podstate len opakujete. Vám síce pripomenie dovolenku, no nikoho iného nezaujme, ani na Facebooku. Prestáva byť pri podovolenkovej alebo inej prezentácii použiteľný. Koho by upútalo na obrázkoch porovnanie lyžiarskej výstroje alebo plaviek? Iba ich výrobcov a intelektuálne retardovaných jedincov. Ledva dvojminútový program na jedno spoločenské stretnutie prevažne tiež končí fiaskom. Dokonca viac zaujme (ne)obyčajná skala výrazného tvaru – „krása skrytá v kamení“, ktorú jej japonskí zberatelia nazývajú „suiseki“, Číňania „šang-š“, Kórejci „suseok“ a Američania „viewing stone“. Kým inde ide o záľubu ako bonsai alebo pestovanie kaktusov, pre nás sú to len bezcenné „šutre“. To neznamená, že treba vsádzať len na poznanie, invenciu, kreativitu a krásu; potláčať zimné športy, prímorskú rekreáciu a aktivity produkujúce endorfíny, prípadne adrenalín. Vonkoncom nie. Chcem len povedať, že v cestovnom ruchu vo svete sa začínajú presadzovať zážitky, hlbšie pocity a originalita, čo poskytujú práve geoparky.

• Zohľadňujú tieto skutočnosti a trendy koncepcie rozvoja cestovného ruchu na Slovensku?

Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2013, schválená uznesením vlády SR č. 417/2007, ešte geoparkom a podpore ich budovania nevenovala pozornosť. Nevybudované sa však dokážu len ťažko predať, aj keď napríklad v Maďarsku, Grécku, Španielsku..., by ani s tým nemali väčší problém, najmä v spojení s inými okolitými atrakciami. V minulom roku som recenzoval obsiahly český moderný 768-stranový výkladový slovník cestovného ruchu, ktorého vydanie podporilo Ministerstvo pre miestny rozvoj ČR v Prahe. Nechýbali v ňom pojmy ako geopark, geoturizmus (ang. geotourism), geologický chodník (geotrail), národný geopark (National Geopark), Sieť európskych geoparkov (European Geoparks Network – EGN), Európsky geopark pod záštitou UNESCO, Globálna sieť geoparkov podporovaná UNESCO (Global Geoparks Network – GGN). Keďže my taký slovník nemáme, skúste hľadať tieto pojmy aspoň v každodennom „slovníku“ protagonistov rozvoja cestovného ruchu na Slovensku. Možno ich nenájdete ani v každoročnej rétorike. Pritom treba podotknúť: Kto je dnes vo svete zvedavý na prežitie ponuky a stáročne bezobsažné zakladáča?

• V minulosti ste na Slovensku vytyčovali a presadzovali 10 národných parkov, koľko by malo byť v SR geoparkov?

Národné parky nemožno s geoparkami porovnávať, aj keď zhodou okolností by ich tiež malo byť na Slovensku 10, pričom niektoré môžu tvoriť súčasť národného parku alebo chránenej krajiny oblasti. Napríklad dva potenciálne geoparky – **Silický** a **Jasovský** v Národnom parku Slovenský kras sa viažu najmä na náučné lokality – sprístupnené jaskyne ako súčasť svetového dedičstva (Domicu-Baradlu, Gombaseckú jaskyňu, Silickú ľadnicu, Jasovskú jaskyňu) a vybudované náučné chodníky (Zádielska tiesňava, Domické škrapy...). Národnému parku to neuškodí, skôr naopak, môže byť jeho ekonomickým i regulačným prínosom. Jediný svetový a európsky **Novohradský geopark** na Slovensku zaberá západnú a centrálnu časť CHKO Cerová vrchovina s koncentráciou útvarov najmä finálneho vulkanizmu z konca trefohôr až začiatku štvrtohôr. Kto by dnes nepoznal dominanty tejto CHKO – **Filákovský hrad** a **Šomošku** s unikátnym 10 m vysokým a 16 m širokým útvarom po ťažbe bazaltu, ktorý som pred desiatkami rokov pomenoval **Kamenný vodopád**? Keby z jeho hornej a bočnej časti odstránili sutinu a krovie, mohol by zdvojnásobiť svoju veľkosť (výšku až na 26 m) a pôsobiť ešte impozantnejšie. O ďalších atrakciách tohto geoparku však nevedia ani mnohí jeho obyvatelia, aj keď ich majú takpovediac „za domom“. **Banskoštiavnický geopark** v CHKO Štiavnické vrchy pod bralami Sitna s tajchami a množstvom pamiatok po ťažbe zlata a striebra určite netreba zvlášť predstavovať. Jeho „srdce“ **Banská Štiavnica** s okolitými kultúrnymi pamiatkami bola v roku 1993 zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva. **Banskobystrický geopark** sa sústreďuje najmä na pamiatky po ťažbe medi od pútnických Starých Hôr a Španej Doliny až po Ľubietovú. Žiaľ, ani tieto tri naše geoparky ešte nemôžeme (v porovnaní s inými v zahraničí) označiť za vybudované. Stále výrazne zaostávajú a každoročných 100 tis. eur na ich rozvoj, prisľúbených vo vládnej koncepcii, ani raz nedostali. Ich žiadostiam o podporu nevyhoveli ani Envirofond. Od roku 2012 Štátny geologický ústav Dionýza Štúra so samosprávami pripravuje **Sandbergsko-pajštúnsky geopark** pri Bratislave. Siahajú od Devína až za Pajštúnsky hrad do Borinky k Medeným Hámrom. Návštevník stredného Považia určite neobíde potenciálny Súľovsko-manínsky geopark. Trošku zložitejšie bude zriadenie **Zemplínskeho geoparku** na juhovýchode Slovenska a **Spišského geoparku** vo väzbe na Slovenský raj a okolie Spišského hradu. Neposledným by mal byť **Dubnícky geopark** so starými banskými dielami európsky unikátnej a skoro zabudutej ťažby drahého opálu v Slanských vrchoch neďaleko Červenice, ktorý si cenili Habsburgovia, ale aj cisár Napoleon Bonaparte.

Atrakcie Ipolytarnócu v časti Miocénny les (NNG)

Najnižšia rozvodnica medzi Dunajom a Tisou (NNG)

Environmentálna výchova v tiesňave Parížskeho potoka (NNG)

Naozaj nemusíme chodiť za prezentáciou ťažby tohto nerastu až do Austrálie. O tom, kde sa skôr ťažil drahý opál, niet pochýb. Predsa u nás, medzi Košicami a Prešovom. Každý z 3 existujúcich i 7 navrhovaných geoparkov predstavuje značné a špecifické geologické hodnoty v spojení s ďalším prírodným i kultúrnym dedičstvom, na ktorého sprístupnenie a manažment je aj EÚ ochotná poskytnúť peniaze v nasledujúcom programovom období do roku 2020. Geoparky dúfajú, že sa naplní aj vládny prisľub o podpore z roku 2008, ktorý platí aj pre ďalšie roky. V prospech nielen rozvoja regiónov, ale aj celého Slovenska.

• Nepokladáte za prekvapivé, že Novohradský geopark sa stal prvým svetovým a európskym geoparkom zo Slovenska?

Bilaterálny Novohradský geopark, medzinárodne nazvaný **Novohrad – Nógrád (NNG)**, sa naozaj zatiaľ ako jediný zo SR začlenil do Európskej i Globálnej (Svetovej) siete geoparkov určite oprávnené, avšak až po predložení erudovanej žiadosti, po ktorom nasledoval prísny a pomerne komplikovaný hodnotiaci a schvaľovací proces. Úspech

sa nakoniec dostavil najskôr na európskom fóre vo Francúzsku a následne na svetovej konferencii v Malajzii, o čom už Enviromagazín z pera Ing. Cimermanovej podrobne informoval. Prizná sa, že keď som uvidel počas 36. Generálnej konferencie UNESCO v Paríži v roku 2011 pred rokovacou sálou už aj nápis Novohrad – Nógrád geopark, pocítil som akési zadosťučinenie. Keď sa delegáti z viacerých kontinentov oň zaujímali, tak aj značnú hrdosť na svoju domovinu. Generálna konferencia UNESCO potom 3. novembra 2011 prijala aj našim pričinením prvú rezolúciu na podporu geoparkov vo svete. Išlo o rezolúciu č. 31 (dokument 36 C/14) o kooperácii medzi UNESCO a Globálnou sieťou geoparkov, ktorá v tom čase už ich obsahovala 87 v 27 štátoch, z nich jedného zo Slovenska. Desiatky návrhov pritom ostávajú „na čakačke“. Takto sa tvoria a zanechávajú skutočné kultúrne stopy, chránia, prezentujú a rozumne využívajú pravé hodnoty, kým po rôznych nekulturných činoch, okorenených najmä bulvárnymi talafatkami o kvázicelebritách, o ktorých už do roka a do dňa neštekne ani pes. Ostáva po nich len závan zbytočne minutých peňazí, prehádzaného času a znečistenej atmosféry, aj tej (ne)kultúrno-spoločenskej.

• Ako vznikol a komu vďačí za svoju existenciu prvý svetový a európsky geopark na Slovensku?

Spôčiatku to bol len **ideový zámer bilaterálneho Novohradského geoparku** s mapkou, ktorý som vypracoval a uviedol predstaviteľom samospráv a štátnej správy v rokoch 2002 a 2003. Hoci ma nazývajú „otcom uvedeného geoparku“, na jeho vzniku sa okrem nich podieľali mnohí, ktorí pochopili jeho význam a zmysel, aj ako príležitosť pomôcť svojmu kraju. Ruku k dielu pridali odborníci zo Správy CHKO Cerová vrchovina v Rimavskej Sobote, Slovenskej agentúry životného prostredia v Banskej Bystrici a Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave. Osobitne treba vyjadriť poďakovanie predsedníčke geoparku Erike Anderkovej a jej spolupracovníkom, ako aj pridruženým maďarským kolegom, ktorých sme do realizácie zámeru zapojili. Ide teda o kolektívne dielo a spoločnú zásluhu desiatok kreatívnych ľudí. Od nápadu k realite však vedie väčšinou trnistá cesta. Dnes stojí náš jediný svetový geopark pred zásadnou otázkou: Ako a z čoho ho vybudovať a účelne využiť nielen pre rozvoj Novohradu a Gemera – starodávneho Palóckeho kraja, na osov jeho obyvateľom? Nastupuje etapa hľadania a získavania finančných zdrojov na uskutočnenie pripravených/pripravovaných projektov – vízie o vybudovanom geoparku a snov o netradičnom rozvoji cestovného ruchu.

• Odpuštite utilitaristickú otázku: Čo máme z tej svetovosti geoparku?

V prvom rade ide o prestíž Slovenska a tohto jeho trochu marginálneho a pri delbe peňazí až zabúdaného regiónu, ale aj o vyššie ohodnotenie – preferenciu návrhov projektov na jeho území, financovaných z rôznych zdrojov, najmä z fondov Európskej únie (potvrďuje to napríklad starosta Čamoviec). Okrem toho predstavuje **potenciál pre rozvoj cestovného ruchu**, pre ktorý však treba dotvoriť ešte vybavenosť geoparku a sprístupniť niektoré jeho „zarastené“ lokality. Nemusi to byť tak pompézne ako v maďarskom pohraničnom lpolytarnóci dokonca s filmovou D4 a staršou D3 produkciou. Stačí sa pozrieť za Rákošom do neďalekého „Palóckeho Grand Canyonu“ alebo na Šomošku, kde sme, žiaľ, nechali schátrať investície z osemdesiatych rokov vložené do renovácie juhovýchodnej bašty. Taktiež na Filákovskom hrade ostalo ešte dosť práce a také lokality ako Piešňa a Mišánikova/Jurajova dolina pri Mučine či Bujár pri Kalonde, ostávajú nedostupné a neznáme. Zabudli sme na významné archeologické nálezisko Radzovce – Monosa, kde preskúmal

Archeologický ústav SAV v Nitre osadu ľudu populnicových polí pilinskej a kyjatickej kultúry doby bronzovej pred 3000 rokov až s 1 334 hrobmi. Kým na maďarskej strane už vybudovali rozhľadňu na Palóckom Olympe – Karanči, z ktorej vidno až Vysoké Tatry, zo slovenskej strany sa na jeho vrchol ani nedostanete. Kto pozná Veľký občasny šiatorošský vodopád (ľadopád), Pohanský hrad alebo monumentálnu Steblovú skalu? Kto vie, že hneď za železničnou stanicou Hajnáčka sa nachádza najnižší bod rozvodnice medzi Dunajom a Tisou na Slovensku (len 235 m nad morom), z ktorého uvidíte naraz obe bralnaté diatrémy – Hajnáčsky hrad i Soví hrad? Mohli by sme takto pokračovať. Geopark Novohrad – Nógrád môže po dobudovaní ponúknuť záujemcom aj týždenný pobyt, ktorý sa už dá vyjadriť aj finančným prínosom pre región a jeho obyvateľov. V zahraničí chodia nielen geoturisti na oveľa menej atraktívne miesta. Do geoparku sa radi pozrú s deťmi aj rekreanti z Aquatermálu v Dolnej Strehovej a z Egru, návštevníci svetového dedičstva Hollókó (súčasť geoparku) a z perspektívneho geotermálneho kúpaliska v Rapovciach. Z Budapešti je sem tiež len na skok. Môžete sa tu zastaviť na polceste z Bratislavy do Košíc. Pri dlhších pobytach možno v okruhu navštíviť všetky tri slovenské geoparky, ktoré začali vyvíjať partnerský vzťah. Takto som sprevádzal záujemcov napríklad z Kanady, ktorí odmietli pobyt v Tatrách. Vraj ich majú v Skalistých vrchoch stovky, s čím som nesúhlasil, lebo ich pokladám tiež za jedinečné, čo ma viedlo v minulosti k návrhu na rozšírenie TANAP-u o Západné Tatry. Slovenským krasom a geoparkami boli nadšení, menej už službami a nízkou až žiadnou úrovňou ich propagácie v obchodoch, pohostinstvách, stánkoch, stanicach a na verejných priestoroch. Tvrdili, že v zahraničí nájdete ich logo všade, až sa bojíte otvoriť chladničku alebo toaletu. O suveníroch, pohľadniciach, tričkách a podobných pamiatkových predmetoch ani nehovoriac. Odchádzali domov len so zážitkami, letáčikmi a vlastnými fotografiami. Naša škoda.

• Čo by mali rešpektovať slovenskí predstavitelia cestovného ruchu a v čom vidíte potenciál slovenského environmentu pre rozvoj cestovného ruchu?

Myslím, že o Slovensku toho vedia pomerne dosť, aj keď stále máme čo objavovať. Mali by si však denne pripomínať, že kultúrne a prírodné dedičstvo našej krajiny je veľkolepé a krajinná diverzita úžasná. Škoda len, že ju nedokážeme rozumne využívať, predávať a zveľaďovať aj v rámci dlhodobého proklamovaného rozvoja cestovného ruchu. Treba si pritom uvedomiť, že Tatry nedostihnú veľkosťou Alpy, Pyreneje alebo Kordillery, Slovenský kras Dinaridy, pieskové duny Záhoria Pobaltie alebo Zlaté piesky, Podunajsko pod Bratislavou deltu Dunaja, postvulkanická Cerová vrchovina sopky Talianska alebo francúzsky Centrálny masív. Avšak na malíčkem kúsku Zeme máme skoro zo všetkého kúsok (okrem mora) ako v galérii. Pritom už dnes svetoví experti cestovného ruchu uprednostňujú letné Tatry pred zimnými, poukazujú na miesta, kde sa písala história strednej i celej Európy, na „rozvodnicu medzi Západom a Východom“. Kým u nás Chočské vrchy neboli vyhlásené ani len za chránenú krajinnú oblasť, v susednom Maďarsku alebo v Česku by predstavovali prvý najhodnotnejší a turisticky najatraktívnejší národný park s výstavbou zariadení cestovného ruchu v podhorských obciach. Vyhlásenie CHKO Krupinská planina s malebnými dolinami Krupinice a Litavy po hrad Čabraď, napriek nebyvalej podpore a apelácii tamojších obcí a župana Banskobystrického kraja, bolo už skoro pred desiatimi rokmi neodôvodnene pozastavené. Zrejme si nevieme vážiť, dostatočne chrániť a účelne využívať to, čo máme a snažíme sa ponúkať zahraničným návštevníkom, čo im nechýba

Maťova skalná veža (NNG)

Dajka Hajnačskej diatrémy (NNG)

V Banskoštiavnickom geoparku

V Banskobystrickom geoparku – Denná cisárska štôľňa v Španej Doline

Kamenný vodopád vo svetovom Novohradskom geoparku (NNG)

doma (tento omyl celého marketingu zatiaľ už len fakt, že z európskeho Ruska je k nám neraz bližšie než na Kaukaz alebo za Ural). Dokonca pod anglickými, talianskymi, nemeckými, španielskymi a inými názvami. Neuvedomujeme si, že indiánsky totem a socha slobody patria do Ameriky, palma nad morom do štátov tropického pásma, Irish pub do Írska, farma/ranč Dallas pri Poltári do Texasu, bar Kleopatra do Egypta, nevestinec Amazonka do Brazílie, Gejša bar do Japonska. Fast Foot prináleží do Veľkej Británie a nie na juh Slovenska, kde by si tento pojem mohli tamojší občania mylne vysvetľovať. Do takejto zmesi kultúrneho úpadku nastrkáme mraky reklamných tabúľ, výstrelkov pomätenej eklektiky a „vidieckeho baroka“, dokonca s balustrádami okolo chalúpok. Primiešame skládky odpadu a vybetónované korytá tokov s odpadkami rôzneho druhu. Takto stratíme aj hodnoty kultúrnej diverzity, vlastnú identitu, hrdosť i konkurencieschopnosť nielen v cestovnom ruchu. Poukázal na to aj najbohatší obyvateľ jedného kontinentu – Austrálie, Frank Löwy, rodák z Filákov – srdca Novohradského geoparku, o ktorom vo svete nepochybujú, že rozumie obchodu (po vybudovaní olympijského mesta v Londýne a založení spoločnej nadácie s Clintonom už vonkoncom nie). Turizmus tak ostane u nás len v pretrvávajúcej stagnačnej polohe s klamlivou samochválou. Budeme o ňom iba veľa hovoriť a kritizovať niekoho na nebesiach, že nezhadzuje pečené holuby. Položme si napríklad otázku: Koľko prostriedkov zo štátneho rozpočtu vynakladáme na vyhlásené a potenciálne svetové dedičstvo na našom území, v akom je stave a ako ho dokážeme svetu prezentovať? Alebo na náš jediný svetový Novohradský geopark a tiež na ostatných deväť geoparkov? Pozrite sa, ako vyzerajú dodnes niektoré ich lokality. Kde sa za desaťročia rozplynuli milióny vynaložené na rozvoj cestovného ruchu, z ktorých miestni živnostníci a menší podnikatelia možno nevideli ani halier alebo cent? Môžeme sa ešte chváliť rozoznávaním skutočných hodnôt, podnikateľskou kreativitou, racionalitou, kultúrnosťou, ľudskosťou a pohostinnosťou? Snáď áno, no nestrácame tieto vlastnosti náhodou v postsocialistickom tranze, globalizačnom chaose a uniformite, v edéme neomylnosti bez sebareflexie? Osobne stále verím v schopnosť a podnikavosť našich ľudí, aj tých ešte neprebudených.

• Čo si vyžaduje rozvoj geoparkov?

Okrem existencie a ochrany prírodných a kultúrnych hodnôt každého geoparku, ide o vhodné sprístupnenie, vybudovanie a prevádzku ich zariadení a vybavenosti, ich propagáciu a racionálne trhové využívanie, ako dnes hovoríme pre biznis. Chodť sa pozrieť len do Českého raja. Kto by si kedy pomyslel, že hneď za našou hranicou v Ipolytarnóci budú mať len na 1. mája vyše 7 000 platiacich návštevníkov, ktorí možno prednedávnom chodili do sprievodu? V akom stave by bol dnes Filákovský hrad alebo hrad Šomoška bez finančnej pomoci ministerstva kultúry v minulosti, ako by vyzeral vstup do rovnomennej rezervácie s jazierkami a náučnými chodníkmi bez finančnej pomoci z európskeho programu Credo, či Banskoštiavnický geopark bez dotácií z Environmentálneho fondu? Geoparky, tak ako aj iné zariadenia (podniky) cestovného ruchu, potrebujú vstupný kapitál na svoje dobudovanie a reklamu s perspektívou návratnosti. Žiaľ, lokality zarastené bodliakmi a agátmi nikto nedokáže predať. Kto vstúpi do múzea bez expozície? Kto dokáže minúť peniaze v zatvorenom obchode? Kto sa napije piva tam, kde ho nečapujú? Kto si naplánuje vyhliadku na koni alebo na bicykli tam, kde na to neboli vytvorené podmienky? Kto vstúpi na najnižší bod rozvodnice medzi Dunajom a Tisou cez neregulovanú skládku odpadu a po prsia siahajúcu burinu? Kto navštívi Veľký občasný šiatorošský vodopád alebo Piešňu, keď ani mnohí miestni obyvatelia nevedia, kde sa tieto prírodné zaujímavosti nachádzajú? Ako môže vedieť cudzinec, napríklad vo Filákovci, že sa nachádza v centre svetového geoparku, keď v žiadnom obchodnom výklade, pohostinstve a stánku neuvidí ani len jeho logo? Na škodu miestnych obchodníkov a podnikateľov. Ako učíme vlastné deti a vnúčatá spoznávať, ctíť si a perspektívne aj podnikateľsky environmentálne vhodne využívať okolité prírodné a kultúrne dedičstvo? Chápeme správne a v celom rozsahu aj to spomenuté slovo – biznis? Najťažšie je pochopiť, pohnúť sa z miesta, vložiť energiu a schopnosti do návratnej produkcie bez ničenia hodnôt, a to aj napriek enormnému nárastu slovenskej i európskej byrokracie, za ktorou sa skrýva množstvo plogramotných jedincov. Ani EÚ a štát, ale ani krajské samosprávy, neposkytujú peniaze bez záruky a predložených návrhov projektov. Neraz treba presvedčať o ich opodstatnenosti a prínose pre rozvoj obcí, mikroregiónov a okresov. Podporu budovania geoparkov v rokoch 2013 – 2016 prisľúbila aj vláda SR vo svojom programovom vyhlásení. Pritom by malo ísť o návratnú investíciu nielen do zvyšovania kultúrneho vedomia, ale aj do pokladníc a peňaženiek. Aj takto sa na ne musíme pozeráť. Svetový geopark by v prvom rade mal prinášať okrem rastu patriotizmu aj ošoh vyjadrený finančne – obciam, rôznym inštitúciám, podnikom, mimovládny organizáciám a všetkým dobrým ľuďom, žijúcim na jeho území.

Za rozhovor poďakovala Alena Kostúriková